

Головач К. Ю.,

УДК 37.015.31:373.3:004.77:502

здобувачка другого

(магістерського) рівня вищої освіти,

Житомирський державний університет

імені Івана Франка, м. Житомир

Науковий керівник:

Ковальчук В. А.,

д-р пед. наук, професор кафедри

професійно-педагогічної, спеціальної

освіти, андрагогіки та управління,

Житомирський державний університет

імені Івана Франка, м. Житомир

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ "Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ"

Медіаосвіта є одним з головних напрямів освітньої діяльності, яка спрямована на розвиток критичного мислення, формування вміння користуватися та відбирати інформацію, здійснювати комунікацію, усвідомлювати наслідки впливу засобів масової комунікації на людину.

Проблеми в контексті медіаосвіти досліджують такі українські вчені: О. Баришполец, О. Волошенюк, Н. Габор, Н. Горб, Г. Онкович, Б. Потятиник, І. Чемерис та інші.

І. Челишева зазначає, що освоєння сфери медіа у молодших школярів відбувається методом спроб і помилок, в основному неконтрольованих з боку педагогів і батьків, внаслідок чого відбувається негативний вплив засобів масової інформації на дитину [4, с. 3-4].

А. Губанова, звертає увагу на те, що чим раніше дитина навчиться взаємодіяти з медіа, тим менше шкоди їй буде нанесено, оскільки в іншому випадку, цей процес може набути некерованого характеру і завдати шкоди 4 раніше, ніж медіаграмотність сформується природним шляхом [6 с. 25].

Швидке поширення медіа, поява нових технологій, дозволяє успішно використовувати різноманітні моделі медіаосвіти, вдало їх інтегрувати та синтезувати.

Мета дослідження полягає в тому, щоб розробити, обґрунтувати методикку формування медіаграмотності молодших школярів на уроках "Я досліджую світ" та перевірити її ефективність.

Потреба в розробці ефективних методів формування медіаграмотності дітей початкової ланки є дуже актуальною проблемою, так як медіаресурси

стали частиною нашого життя. Медіаосвіту слід розглядати як навчання теорії і практичне оволодіння сучасними засобами масової комунікації.

Медіаосвіта – частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (інтернет) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Головна мета формування медіаграмотності особистості – це систематизоване, цілеспрямоване накопичення якісних змін у змісті медіаграмотності і досягнення єдності її компонентів в освітньому процесі. У молодшому шкільному віці формування медіаграмотності відбувається на початковому етапі [5 с. 78]. У цей період діти тільки починають освоювати медіатехнології і знайомитися із засобами масової інформації. Виходячи з цього, результати медіаграмотності можна представити у вигляді трьох базових компонентів – інформаційного (знаннєвого), мотиваційного та діяльнісного. Вони можуть розвиватися як в процесі навчальної, так і в позанавчальній діяльності.

Доведено актуальність впровадження медіаосвіти під час проведення уроків "Я досліджую світ". Здобувачі освіти вивчають різні джерела отримання знань, порівнюють їх особливості та специфіку. З метою зацікавлення учнів на кожному уроці вчителю необхідно використовувати педагогічні методи і прийоми, опираючись на ситуації та приклади із життя школярів. Важливо також педагогічно доцільно використовувати гаджети учнів (телефони, планшети) та інтерактивну дошку. Це має великі переваги: доступність, можливість відвідати музей у будь-якій точці планети і у будь-який момент. Учні можуть займатися дослідженням різноманітних тем, вивченням інформації, і на основі цього роблять вже загальні висновки.

Експериментальною базою дослідження був Хорошівський ліцей №2, Житомирського району, Житомирської області. В експериментальній роботі взяло участь 19 школярів 3 класу. Для проведення констатувального експерименту з визначення рівня сформованості метіаграмотності молодших школярів було підібрано діагностичні завдання, такі як:

Заняття 1 "Звідки черпаємо інформацію?"

Мета: Полягає в оцінці навичок дітей у критичному аналізі та оцінюванні джерел інформації. Це завдання допомагає учням зрозуміти різницю між надійними та ненадійними джерелами, а також розвиває здатність самостійно розрізняти факти і думки.

Заняття 2 "Правда й неправда: як відрізнити", "Безпека в медіа. Правила використання медіапродукції".

Мета: спрямована на розвиток критичного мислення, розпізнавання достовірності інформації та формування навичок безпечного користування медіа. Це важливі компоненти, які допомагають дітям краще орієнтуватися в інформаційному полі, приймати відповідальні рішення та захищати себе від потенційних загроз.

Динаміка рівнів розвитку медіаграмотності представлена у таблиці 1.

В експериментальній групі в навчальний процес було введено запропоновану нами програму і в результаті проведеної роботи спостерігається виражена динаміка підвищення рівня медіаграмотності: якщо на констатувальному етапі лише 6% учнів продемонстрували високий рівень, то після формувального навчання цей показник збільшився на 10%, тоді як в контрольній групі показники не змінилися. Водночас показник низького рівня знизився в обох групах, однак в експериментальній – на 36%, а у контрольній лише на 4%.

Експериментальна робота з формування медіаграмотності молодших школярів на уроках "Я досліджую світ" показала високі результати. Учні, які брали участь у дослідженні, проявили значне покращення своїх навичок у галузі медіаграмотності. Вони стали краще розуміти та аналізувати інформацію з різних джерел, були більш критичними до отриманої інформації та вміли ефективно користуватися медійними ресурсами.

Таблиця 1

Динаміка рівнів розвитку медіаграмотності

Рівні	Контрольна група		Експериментальна група	
	До експерименту	Після експерименту	До експерименту	Після експерименту
Високий			6%	16%
Середній	36%	41%	36%	56%
Низький	64%	59%	64%	28%

Таким чином, запропонована програма формування медіаграмотності молодших школярів на уроках "Я досліджую світ" виявилася ефективною. Вона сприяла створенню оптимального середовища для розвитку цієї важливої компетенції учнів, що є актуальним у сучасному світі, насиченому різноманітними медійними ресурсами.

Отже, медіакомпетентність – це здатність і вміння знаходити, оцінювати, використовувати, аналізувати, передавати інформацію в різних видах діяльності. Метою медіакомпетентності особистості є розвиток навичок грамотної взаємодії з медіа, тобто медіа грамотності. Запропонована програма та організаційно-педагогічні умови формування медіаграмотності молодших школярів на уроках "Я досліджую світ" дозволяють створити оптимальне середовище для розвитку

цієї важливої компетенції учнів, що є актуальним у сучасному світі, насиченому різноманітними медійними ресурсами.

Список використаних джерел

1. Медіаграмотність у початковій школі: посібник для вчителя / за ред. О.В. Волошенюк, В.Ф. Іванова. Київ : ЦВП, АУП, 2018. 234 с.
2. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Академія Української Преси, 2017. 319 с.
3. Авраменко О.М. Медіаграмотність як складова інформаційної культури особистості. *Педагогіка і психологія*. 2015. № 2. С. 14–20.
4. Бабенко В. Ф. Медіаграмотність як засіб протидії інформаційним маніпуляціям. *Вісник Черкаського національного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2014. № 2 (264). С. 3–7.
5. Бабій Р. О. Аналіз підходів до визначення понять "медіаосвіта", "медіаграмотність", "медіапедагогіка". *Зб. наук. праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*. 2013. № 1 (7). С.11–14.